

Septembrie 2022
Această fișă tematică nu obligă Curtea și nu este exhaustivă

Accesul la internet și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei

„Internetul este în prezent unul dintre principalele mijloace prin care persoanele își exercită dreptul la libertatea de a primi sau comunica informații și idei, furnizând, în același timp, instrumente esențiale pentru participarea la activități și dezbateri privind chestiuni politice sau de interes public. [...] Pe de altă parte, în ceea ce privește importanța site-urilor internet în exercitarea libertății de exprimare, «datorită accesibilității și capacității acestora de a păstra și de a difuza mari cantități de date, site-urile internet contribuie în mod semnificativ la îmbunătățirea accesului publicului la știri și, în general, la facilitarea comunicării de informații». Posibilitatea ca persoanele fizice să se exprime pe internet constituie un instrument fără precedent pentru exercitarea libertății de exprimare [...]» (*Cengiz și alții împotriva Turciei*, hotărârea of 1 decembrie 2015, pct. 49 și 52).

Art. 10 (libertatea de exprimare) din [Convenția europeană a drepturilor omului](#):

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

Măsuri de blocare a accesului la internet

[Ahmet Yıldırım împotriva Turciei](#)

18 decembrie 2012 (hotărâre)

Cauza a avut ca obiect o hotărâre judecătorească privind blocarea accesului la *Google Sites*, care găzduia un site internet aflat în proprietatea unei persoane împotriva căreia se pusese în mișcare acțiunea penală pentru insultarea memoriei lui Atatürk. Ca urmare a hotărârii, a fost blocat accesul la toate celelalte website-uri găzduite de serviciu. Reclamantul s-a plâns că nu a putut accesa propriul website din cauza acestei măsuri dispuse în cadrul unei cauze penale fără nicio legătură cu el sau website-ul său. Acesta a susținut că măsura a încălcat dreptul său la libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei.

Curtea a hotărât că a fost încălcat art. 10 din Convenție, constatând că efectele măsurii în litigiu au fost arbitrare, iar controlul judecătoresc asupra măsurii blocării accesului a fost

insuficient pentru prevenirea abuzurilor. Curtea a acceptat că aceasta nu era o interdicție totală, ci mai degrabă o restrângere a accesului la internet. Cu toate acestea, efectul limitat al restrângerii nu a diminuat semnificația acesteia, mai ales că internetul era acum unul dintre principalele mijloace de exercitare a dreptului la libertatea de exprimare și de informare. De asemenea, Curtea a reiterat în special faptul că o restrângere a accesului la o sursă de informații era compatibilă cu Convenția numai dacă existau dispoziții legale stricte care reglementau întinderea interdicției și care garantau controlul judecătoresc pentru prevenirea posibilelor abuzuri. Cu toate acestea, când a decis blocarea totală a accesului la *Google Sites*, instanța a făcut o simplă trimitere la un aviz din partea Direcției Telecomunicații (TİB), fără a verifica dacă s-ar fi putut lua o măsură mai puțin severă pentru blocarea accesului exclusiv la website-ul respectiv. În plus, nu exista nimic care să arate că instanța penală a făcut vreo încercare de a evalua diferitele interese aflate în joc, în special prin evaluarea necesității blocării totale a accesului la *Google Sites*. În opinia Curții, acest neajuns a fost o consecință a dreptului intern, care nu prevedea nicio obligație pentru instanțe de a examina dacă blocarea totală a *Google Sites* era justificată. Instanțele ar fi trebuit să țină seama de faptul că o astfel de măsură ar face inaccesibile cantități mari de informații, afectând astfel în mod direct drepturile utilizatorilor de internet și având un efect colateral semnificativ.

Akdeniz împotriva Turciei

11 martie 2014 (decizie privind admisibilitatea)

Această cauză a avut ca obiect blocarea accesului la două website-uri („myspace.com” și „last.fm”) pe motiv că difuzau muzică fără respectarea legislației privind drepturile de autor. În calitate de utilizator constant al acestor website-uri, reclamantul s-a plâns în principal de efectul colateral al măsurii luate în temeiul legii privind operele artistice și intelectuale.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** (incompatibilă *ratione personae*), constatând că simplul fapt că reclamantul – ca și ceilalți utilizatori turci ai website-urilor în discuție – a fost afectat indirect de o măsură de blocare îndreptată împotriva a două website-uri de partajare a muzicii nu este suficient pentru a considera reclamantul o „victimă” în sensul art. 34 (dreptul la cereri individuale) din Convenție. Subliniind că drepturile utilizatorilor de internet au o importanță capitală, Curtea a reținut totuși că cele două website-uri de difuzare de muzică au fost blocate deoarece funcționau contrar legislației privind drepturile de autor. În calitate de utilizator al acestor website-uri, reclamantul a beneficiat de serviciile lor și a fost lipsit doar de unul dintre modurile de a asculta muzică. Curtea a observat, de asemenea, că reclamantul avea la dispoziție numeroase căi de acces la o serie de creații muzicale, fără a încălca însă normele privind drepturile de autor.

Cengiz și alții împotriva Turciei

1 decembrie 2015 (hotărâre)

Această cauză a avut ca obiect blocarea totală a accesului la *YouTube*, un website care permite utilizatorilor trimiterea, vizionarea și schimbul de videoclipuri. Reclamantii, utilizatori constanți ai website-ului, s-au plâns în special de o încălcare a dreptului lor la libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** din Convenție, constatând că ingerința determinată de aplicarea dispoziției legale în litigiu nu îndeplinea cerința privind legalitatea prevăzută de Convenție și că reclamantii nu au beneficiat de un grad suficient de protecție. Curtea a constatat, în special, că reclamantii, toți cadre didactice în diferite universități, au fost împiedicați să acceseze *YouTube* pentru o perioadă lungă de timp și că, în calitatea lor de utilizatori activi și având în vedere circumstanțele cauzei, aceștia puteau în mod legitim să susțină că măsura de blocare în litigiu le-a afectat dreptul de a primi sau de a comunica informații ori idei. Curtea a observat, de asemenea, că *YouTube* este o platformă unică ce permite comunicarea de informații de interes specific, în special în domeniul politic și social, precum și dezvoltarea jurnalismului cetățenesc. În plus, Curtea a constatat că în legislație nu exista nicio prevedere care să permită instanțelor interne să dispună blocarea totală a accesului la internet și, în acest caz, la *YouTube*, din cauza unui aspect al conținutului său.

Vladimir Kharitonov împotriva Rusiei, OOO Flavus și alții împotriva Rusiei, Bulgakov împotriva Rusiei și Engels împotriva Rusiei¹

23 iunie 2020 (hotărâri)

Aceste cauze au avut ca obiect blocarea unor website-uri în Rusia și, în special, diferitele tipuri de măsuri de blocare, printre care blocare „colaterală” (când adresa IP blocată este partajată de mai multe site-uri, inclusiv cel vizat), blocare „excesivă” (când întregul website este blocat din cauza unei singure pagini sau a unui singur fișier) și blocare „angro” (trei platforme media online au fost blocate de procurorul general pentru publicarea anumitor informații).

Curtea a hotărât că **au fost încălcate art. 10** din Convenție **și art. 13** (dreptul la o cale de atac eficientă) **coroborat cu art. 10**. Aceasta a subliniat în special importanța internetului ca instrument esențial în exercitarea dreptului la libertatea de exprimare. Curtea a constatat, printre altele, că prevederile legii privind informațiile din Rusia, utilizate pentru blocarea site-urilor, au produs efecte excesive și arbitrare și nu au oferit garanții corespunzătoare împotriva abuzurilor.

Wikimedia Foundation, Inc. împotriva Turciei

1 martie 2022 (decizie privind admisibilitatea)

Această cauză a avut ca obiect solicitarea făcută de Direcția Telecomunicații și Informații pentru eliminarea unor pagini de pe website-ul fundației reclamante și dispoziția adoptată ulterior de blocare a accesului la întregul website din cauza imposibilității tehnice de a bloca doar anumite pagini. Reclamanta a susținut că blocarea accesului la întregul website Wikipedia a echivalat cu o ingerință nejustificată în dreptul său la libertatea de exprimare și că procedura de control judecătoresc cu privire la măsurile de blocare a website-urilor nu îndeplinea suficiente condiții pentru prevenirea abuzurilor. De asemenea, a susținut că nu exista o cale de atac efectivă în dreptul turc și că plângerea individuală pe care a depus-o la Curtea Constituțională a Turciei a devenit ineficientă întrucât activitatea acesteia consta în publicarea conținutului paginilor sale web în timp util.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă**, considerând că reclamanta și-a pierdut calitatea de victimă. A reamintit, în special, că a concluzionat în numeroase cauze referitoare la libertatea de exprimare că recursul declarat la Curtea Constituțională trebuia considerat ca fiind o cale de atac care trebuie epuizată în sensul art. 35 § 1 (Condiții de admisibilitate) din Convenție în legătură cu asemenea capete de cerere. Curtea a luat act de caracterul sistemic al problemei invocate în această cauză. Totuși, nu dispunea de informații suficiente de relevante din care să reiasă incapacitatea Curții Constituționale a Turciei de a remedia problema. Instanța respectivă a pronunțat mai multe hotărâri cu privire la blocarea website-urilor, ceea ce i-a permis să stabilească numeroase criterii care să ghideze autoritățile naționale și instanțele sesizate pentru examinarea măsurilor de blocare. În prezenta cauză, Curtea a constatat că Curtea Constituțională, pronunțându-se cu privire la cererea individuală prin care a fost sesizată, a recunoscut în esență încălcarea art. 10 (libertatea de exprimare) din Convenție și a acordat o reparație corespunzătoare și suficientă pentru prejudiciul suferit de fundația reclamantă.

Taganrog LRO și alții împotriva Rusiei²

7 iunie 2022 (hotărâre)

Această cauză a avut ca obiect diverse acțiuni ale statului rus împotriva organizațiilor religioase Martorii lui Iehova din Rusia timp de 10 ani, inclusiv modificări ale legislației anti-extremism care au dus la interzicerea website-ului lor internațional.

Curtea a reținut, printre altele, că **a fost încălcat art. 10** din Convenție citit în lumina art. 9 (libertatea de gândire, de conștiință și de religie) din cauza încadrării ca „extremist” a website-ului internațional al organizației Martorii lui Iehova, constatând că decizia de blocare a accesului la întregul website a fost nelegală și disproporționată, cu atât mai mult cu cât „Watchtower New York”, proprietarul website-ului, între timp înlăturase de pe

¹ La 16 septembrie 2022, Federația Rusă și-a încetat calitatea de parte la Convenția europeană a drepturilor omului („Convenția”).

² La 16 septembrie 2022, Federația Rusă și-a încetat calitatea de parte la Convenție.

website publicațiile incriminate. Curtea a constatat în special, în această privință, că împiedicarea accesului la website-ul organizației Martorii lui Iehova din interiorul Rusiei a echivalat cu o „ingerință a unei autorități publice” în dreptul „Watchtower New York” de a difuza informații către adepții individuali ai organizației Martorii lui Iehova și alte persoane interesate din Rusia. Totodată, a împiedicat Centrul Administrativ al organizației Martorii lui Iehova din Rusia să primească și să transmită informații membrilor săi. De asemenea, Curtea a observat că, pentru reclamanții cu deficiențe de vedere sau de auz, website-ul era singura sursă accesibilă de materiale religioase descărcabile care se adresau nevoilor lor specifice. În fine, examinând dacă ingerința a fost legală și necesară, Curtea a observat că „Watchtower New York” nu a primit niciun avertisment prealabil și nu a avut nici posibilitatea de a înlătura de pe site presupusul material ilegal. De asemenea, nu a fost invitat să participe la ședința de judecată care a urmat.

A se vedea, de asemenea, recent:

Kablis împotriva Rusiei³

30 aprilie 2019 (hotărâre)

Cereri pendinte

Akdeniz și Altıparmak împotriva Turciei (nr. 5568/20)

Cerere comunicată guvernului turc la 26 august 2020

Această cerere are ca obiect restricționarea accesului la peste 600 de conținuturi de pe internet (site-uri de știri și conturi de rețele sociale) prin decizii adoptate în 2015 și 2016 de entitatea administrativă responsabilă de telecomunicații.

Curtea a comunicat această cerere guvernului turc și a adresat părților întrebări în temeiul art. 10 (libertatea de exprimare) și art. 18 (limitarea folosirii restrângerii drepturilor) din Convenție.

Akdeniz și Altıparmak împotriva Turciei (nr. 35278/20)

Cerere comunicată guvernului turc la 9 februarie 2021

Această cerere are ca obiect restricționarea accesului la 111 conținuturi de pe internet (site-uri de știri, site-uri video și conturi de rețele sociale) printr-o decizie adoptată în octombrie 2015 de entitatea administrativă responsabilă de telecomunicații.

Curtea a comunicat această cerere guvernului turc și a adresat părților întrebări în temeiul art. 10 (libertatea de exprimare) și art. 18 (limitarea folosirii restrângerii drepturilor) din Convenție.

Restricții privind accesul deținuților la anumite site-uri internet

Site-uri internet cu conținut juridic

Kalda împotriva Estoniei

19 ianuarie 2016 (hotărâre)

Această cauză a avut ca obiect plângerea unui deținut privind refuzul autorităților de a-i acorda acces la trei website-uri cu conținut juridic, administrate de stat și de Consiliul European. Reclamantul s-a plâns, în special, de faptul că interdicția prevăzută de legea estonă privind accesarea website-urilor respective a încălcat dreptul său de a primi informații prin internet și l-a împiedicat să efectueze cercetări juridice pentru procesul în care era implicat.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** din Convenție, constatând că respingerea cererii reclamantului pentru acordarea accesului la website-urile cu conținut juridic a încălcat dreptul acestuia de a primi informații. Curtea a constatat, în special, că statele contractante nu sunt obligate să acorde deținuților acces la internet. Totuși, dacă un stat este dispus să permită accesul deținuților, cum este cazul în Estonia, acesta trebuie să

³ La 16 septembrie 2022, Federația Rusă și-a încetat calitatea de parte la Convenție.

motiveze neacordarea accesului la anumite site-uri. În circumstanțele specifice ale acestei cauze, motivele pentru neacordarea accesului la website-urile respective (respectiv aspectele de securitate și costurile) nu au fost suficiente pentru a justifica ingerința în dreptul acestuia de a primi informații. În special, autoritățile luaseră deja măsuri de securitate pentru utilizarea de către deținuți a internetului, prin calculatoare special adaptate în acest scop și sub supravegherea administrației penitenciarului, și suportaseră costurile aferente. Într-adevăr, instanțele naționale nu au efectuat o examinare detaliată a posibilelor riscuri pentru securitate legate de accesul la cele trei website-uri suplimentare în discuție, având în vedere faptul că acestea erau administrate de o organizație internațională și de statul eston însuși.

Ramazan Demir împotriva Turciei

9 februarie 2021 (hotărâre)

Această cauză a avut ca obiect respingerea de către autoritățile penitenciare a unei cereri pentru acordarea accesului la anumite website-uri pe care reclamantul, avocat de profesie, a formulat-o în timpul arestării sale preventive în penitenciarul Silivri în anul 2016. Reclamantul a dorit să acceseze site-urile internet ale Curții Europene a Drepturilor Omului, Curții Constituționale și Monitorului Oficial pentru a-și pregăti propria apărare și a urmări dosarele clienților săi. Acesta a considerat că i s-a încălcat dreptul de a primi informații ori idei.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** din Convenție, constatând că Guvernul turc nu a demonstrat că motivele invocate de autoritățile naționale pentru a justifica măsura în litigiu au fost relevante și suficiente sau că respectiva ingerință a fost necesară într-o societate democratică. Curtea a considerat în special că, întrucât accesul deținuților la anumite site-uri cu informații juridice fusese deja acordat de legislația turcă în scopul formării și îndreptării, restrângerea accesului reclamantului la site-urile respective, care conțineau exclusiv informații juridice de natură să contribuie la dezvoltarea și îndreptarea reclamantului în contextul profesiei și intereselor sale, a constituit o ingerință în exercitarea dreptului acestuia de a primi informații. Curtea a reținut în acest sens că instanțele interne nu au oferit suficiente explicații privind motivul pentru care accesul reclamantului la site-urile internet ale CEDO, Curții Constituționale sau Monitorului Oficial nu putea fi considerat ca având legătură cu formarea și îndreptarea reclamantului, scopuri pentru care accesul deținuților la internet a fost autorizat de legislația națională, nici dacă și de ce reclamantul ar trebui să fie considerat deținut care prezintă un anumit pericol sau aparține unei organizații ilegale, în privința căruia accesul la internet ar putea fi restricționat. De altfel, nici autoritățile, nici guvernul nu au explicat de ce măsura în litigiu a fost necesară în această cauză, având în vedere scopurile legitime de menținere a ordinii și siguranței în penitenciar și de prevenire a infracțiunilor.

Site-uri internet cu conținut educativ

Jankovskis împotriva Lituaniei

17 ianuarie 2017 (hotărâre)

Această cauză a avut ca obiect plângerea unui deținut privind neacordarea accesului la un website administrat de Ministerul Educației și Științei, ceea ce l-a împiedicat să primească informații cu caracter educativ. Reclamantul s-a adresat în scris ministerului, solicitând informații despre posibilitatea înscrierii la universitate pentru a obține o diplomă în drept; ministerul i-a răspuns, comunicându-i că informațiile despre programele de studiu puteau fi găsite pe website-ul ministerului. Însă administrația penitenciarului și ulterior instanțele administrative au respins cererea reclamantului pentru acces la internet pentru acest website, făcând trimitere în principal la interzicerea legală a accesului la internet pentru deținuți (sau interzicerea comunicațiilor prin telefon și radio pentru deținuți și, implicit și prin internet), precum și considerentele de securitate.

Curtea nu a fost convinsă că autoritățile lituaniene au prezentat motive suficiente pentru a justifica ingerința în dreptul reclamantului de a primi informații care, în circumstanțele specifice ale cauzei, nu putea fi considerată o măsură necesară într-o societate

democratică. Prin urmare, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 10** din Convenție. Curtea a observat în special că art. 10 nu poate fi interpretat în sensul că impune o obligație generală de a le asigura persoanelor private de libertate acces la internet sau la anumite site-uri internet. Totuși, din moment ce legislația lituaniană prevedea accesul la informații referitoare la educație, restrângerea accesului la site-ul internet în discuție a constituit o ingerință în dreptul reclamantului de a primi informații. Acea ingerință era prevăzută de lege și urmarea scopul legitim al protecției drepturilor altora, precum și cel al apărării ordinii și prevenirii infracțiunilor. Cu toate acestea, website-ul la care reclamantul a dorit să aibă acces conținea informații despre programele de învățământ din Lituania și nu era nerezonabil să se considere că aceste informații erau direct relevante pentru interesul reclamantului de a se educa, la rândul lui relevant pentru îndreptarea sa și reintegrarea ulterioară în societate. De asemenea, Curtea a observat că internetul joacă un rol important în viața de zi cu zi a oamenilor, mai ales că anumite informații sunt disponibile exclusiv pe internet. Cu toate acestea, autoritățile lituaniene nu au luat în considerare posibilitatea de a acorda reclamantului acces limitat sau controlat la internet pe site-ul respectiv, administrat de o instituție de stat, acces care cu greu ar fi putut constitui un risc pentru securitate.

Mehmet Reşit Arslan si Orhan Bingöl împotriva Turciei

18 iunie 2019 (hotărâre)

Reclamanții, care au fost condamnați în 1992 și, respectiv, 1995, pentru apartenență la o organizație armată ilegală și care se aflau în executarea pedepsei detenției pe viață, s-au plâns în special de faptul că nu li s-a permis să utilizeze calculatorul și să acceseze internetul. Aceștia au susținut că respectivele resurse le erau esențiale pentru a putea să își continue învățământul superior și să își îmbunătățească cultura generală. Au folosit căile de atac în fața instanțelor de judecată, dar fără succes.

Curtea a hotărât, în privința ambilor reclamanți, că **a fost încălcat art. 2** (dreptul la instruire) **din Protocolul nr. 1** la Convenție. Curtea nu a fost convinsă de argumentele susținute de autoritățile turce pentru a justifica respingerea cererilor reclamanților pentru folosirea de materiale audiovizuale și de calculatoare, precum și pentru acces la internet, și a constatat că instanțele naționale nu au realizat un echilibru just între dreptul reclamanților la instruire, pe de o parte, și imperativele ordinii publice, pe de altă parte. Curtea a reiterat, în special, că importanța învățământului în penitenciar a fost recunoscută de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei în recomandările sale privind educația în penitenciar și în Regulile europene privind penitenciarele.

Informații suplimentare

A se vedea în special:

- **Internet : jurisprudenta Curtii Europene a Drepturilor Omului**, raport întocmit de Departamentul de Cercetare (*Research Division*) al Curții, iunie 2015
 - Consiliul Europei – **pagina web** privind „Drepturile utilizatorilor de internet”
-

Contact presă:

Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08